

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મેજર અરુણ કુમાર સિન્હા

વિ.

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય

જુલાઈ ૨૫, ૨૦૦૧

(ન્યાયમૂર્તિ કે. ટી. થોમસ અને ન્યાયમૂર્તિ આર. પી. સેઠી)

સેવા કાયદો:સશસ્ત્ર દળો

અધિકારીઓના ગોપનીય અહેવાલો પ્રસ્તુત કરવા માટેની સૂચનાઓ:ફકરા ૧૦૭ અને ૧૦૮.

વાર્ષિક ગોપનીય અહેવાલો-દાખલ કરવા સામે વૈધાનિક અને બિન-વૈધાનિક ફરિયાદોમાં પ્રતિકૂળ ટિપ્પણીઓ:-નિયત સમયગાળાની બહાર-રખરખાવ/સૂચનાઓ-વૈધાનિક અથવા બિન-વૈધાનિક ફરિયાદો દાખલ કરવા

માટે, અપવાદરૂપ સંજોગોમાં, ૯૦ દિવસ સુધી લંબાવી શકાય તેવી ૬૦ દિવસની સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે—લશ્કરી અધિકારીએ ૫ વર્ષથી વધુ સમય વીતી ગયા પછી તેમના એસીઆર સામે વૈધાનિક ફરિયાદ દાખલ કરી છે—જોકે, સત્તાવાળાઓ આવી વિલંબિત ફરિયાદોનો નિર્ણય લેવા માટે બંધાયેલા નથી.

સૈન્ય અધિનિયમ, ૧૯૫૦:

કલમ ૨૭—વૈધાનિક ફરિયાદ—નિયત સમયગાળાની બહાર દાખલ કરવી—જાળવણી, જાળવણીપાત્ર નથી.

અપીલકર્તાને આર્મીમાં શોર્ટ સર્વિસ કમિશન પર સેકન્ડ લેફ્ટનન્ટ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને બાદમાં કાયમી કમિશન અધિકારી તરીકે સમાવી લેવામાં આવ્યા હતા.અપીલકર્તાને લેફ્ટનન્ટ કર્નલના પદ પર બઢતી આપવામાં આવી ન હોવાથી તેમણે પ્રતિવાદી અધિકારીઓને રજૂઆત કરી હતી, જેને નકારી કાઢવામાં આવી હતી.અધિકારીઓ પર ગોપનીય અહેવાલો રજૂ કરવા માટેની સૂચનાઓના ફક્ત ૧૦૭ અને ૧૦૮ એ. સી. આર. માં પ્રતિકૂળ ટિપ્પણીઓ સામે વૈધાનિક અથવા બિન-વૈધાનિક ફરિયાદો દાખલ કરવા માટે, અપવાદરૂપ સંજોગોમાં, ૬૦ દિવસની સમયમર્યાદા ૯૦ દિવસ સુધી લંબાવી શકાય તેવું

સૂચવ્યું હતું. ૧૯૮૯-૯૦ ના સમયગાળા માટે એસીઆરના કારણે તેમને બઢતી આપવામાં આવી ન હોવાની આશંકા સાથે, અપીલકર્તાએ કલમ ૨૭ આર્મી એક્ટ, ૧૯૫૦ હેઠળ ૫ વર્ષથી વધુ સમય વીતી ગયા પછી વૈધાનિક ફરિયાદ કરી હતી, જેને નકારી કાઢવામાં આવી હતી.જો કે, વૈધાનિક ફરિયાદ દાખલ કરતા પહેલા અપીલકર્તાએ બિન-વૈધાનિક ફરિયાદ દાખલ કરી હતી, જેને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.તેનાથી નારાજ થઈને અપીલકર્તાએ હાઈકોર્ટમાં રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી, જેને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.એટલે અપીલ કરવામાં આવી છે.૯

અપીલ નામંજૂર કરતાં કોર્ટે

ઠરાવ્યુ:૧. અપીલકર્તાએ, સ્વીકાર્યું છે કે, અધિકારીઓ પર ગોપનીય અહેવાલો પ્રસ્તુત કરવા માટેની સૂચનાઓના ફકરા ૧૦૭ અને ૧૦૮ હેઠળ નિર્ધારિત સમયની અંદર કોઈ વૈધાનિક અથવા બિન-વૈધાનિક ફરિયાદ દાખલ કરી ન હતી.(૧૩-ઈ)

૨. જો કે પ્રતિવાદીઓ ઉપરોક્ત સૂચનાઓના ફકરા ૧૦૭ અને ૧૦૮ ને ધ્યાનમાં રાખીને અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી બિન-વૈધાનિક ફરિયાદનો નિર્ણય લેવા માટે બંધાયેલા ન હતા, તેમ છતાં તેઓએ આંશિક રીતે તેની

તરફેણમાં નિર્ણય કરીને તેનો નિકાલ કર્યો.તેથી, પ્રતિવાદીઓની કાર્યવાહી દ્વારા અપીલકર્તા સાથે કોઈ અન્યાય કરવામાં આવ્યો નથી.[૧૨-G-H; ૧૩-E]

દીવાની અપીલીય ન્યાયક્ષેત્રસિવિલ અપીલ નંબર ૪૬૬૩/૨૦૦૧.

પટના હાઈકોર્ટના ૧.૧૧.૧૯૯૯ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી
એલ. પી. એ. નંબર ૫૨૩/૯૮.

અપીલકર્તા માટે ડેવિડ રાવ અને ખ્વાઈરકપામ નોબિન સિંહ.
પી. પી. મલ્હોત્રા, સુશ્રી વિભા દત્તા મખીજા અને શૈલ કુમાર ઝિવેદી
ઉત્તરદાતાઓ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ સેઠી દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

પરવાનગી આપવામાં આવી.

Lt.Colonel ના હોદ્દા પર બઢતી મેળવવામાં તેમની સતત નિષ્ફળતાથી
નિરાશ, અપીલકર્તાએ તેમના ACR થી છુટકારો મેળવવાના હેતુથી ન્યાયિક

કાર્યવાહીનો આશરો લીધો હતો, જે સશસ્ત્ર દળોની સેવામાં અન્ય પાત્ર વ્યક્તિઓ સાથે તુલનાત્મક ગુણવત્તાના આધારે પસંદગી કરતી વખતે દરેક સમયે તેમના માર્ગમાં આવતા હતા.અવરોધોને દૂર કરવાની તેમની ચાતુર્ય, એટલે કે, તેમના એસીઆરને ૨૨ જૂન, ૧૯૮૯ ના રોજ આર્મી હેડક્વાર્ટરના પત્ર દ્વારા પ્રેરિત કરવામાં આવ્યા હતા, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે, એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે જે અધિકારીઓએ તેમના એસીઆર સામે ફરિયાદો કરી હતી અને કાયદાકીય રીતે નિર્ણયોની રાહ જોઈ રહ્યા હતા તેમના કેસોને પસંદગી બોર્ડમાં ચોક્કસ ગ્રેડિંગ આપવામાં આવશે.અપીલકર્તાનું તેના એ. સી. આર. ના રૂપમાં અવરોધ પાર કરવાનું સાહસ હાઈકોર્ટ દ્વારા ન્યાયિક ઘોષણાઓથી નિરાશ થયું હતું, પહેલા સિંગલ જજ દ્વારા અને પછી ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આ અપીલમાં આક્ષેપ કરાયેલા આદેશ દ્વારા.

અપીલકર્તાએ દાવો કર્યો હતો કે તેને સપ્ટેમ્બર, ૧૯૭૭ના મહિનામાં આર્મીમાં સેકન્ડ લેફ્ટનન્ટ ઓન શોર્ટ સર્વિસ કમિશન તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો.તેમને કેપ્ટન W. E. F. ૧.૫.૧૯૭૮ તરીકે કાયમી કમિશન અધિકારી તરીકે સમાવી લેવામાં આવ્યા હતા અને ૧.૫.૧૯૮૯ પર મેજર તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા.તેમને Lt.Colonel ના પદ પર બઢતી આપવામાં આવી ન હોવાથી, તેમણે પ્રતિવાદી અધિકારીઓને રજૂઆત કરી હતી જેને રિટ પિટિશનમાં આક્ષેપ કરાયેલા આદેશ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી.એ. સી. આર. ના

સમયગાળા ૧૯૮૯-૯૦ માટે તેમને બઢતી આપવામાં આવી ન હોવાની આશંકા સાથે, અપીલકર્તાએ ૧૯મી માર્ચ, ૧૯૯૬ના રોજ વૈધાનિક ફરિયાદ કરી હતી, જે સંબંધિત રેકૉર્ડની તપાસ બાદ નકારી કાઢવામાં આવી હતી. એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે અપીલકર્તાની વૈધાનિક ફરિયાદમાં કથિત ગેરકાયદેસરતાઓને કારણે તેની સાથે કોઈ અન્યાય કરવામાં આવ્યો નથી. એ ઉદ્દેશ કરી શકાય છે કે વૈધાનિક ફરિયાદ દાખલ કરતા પહેલા, અપીલકર્તાએ બિન-વૈધાનિક ફરિયાદના ઉપાયનો લાભ લીધો હતો, જેને વ્યક્તિલક્ષીતાના આધારે CR ૦૧/૮૭-૦૫ ૮૮માં IO અને SRO ના સંપૂર્ણ મૂલ્યાંકનને આંશિક રીતે બાકાત રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. તે પણ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે અપીલકર્તાના સી. આર. દસ્તાવેજોમાંથી ઉપરોક્ત વિસંગતતાઓ દૂર કરવામાં આવે અને નીતિ અનુસાર કોઈપણ યોગ્ય પસંદગી બોર્ડ દ્વારા તેને બઢતી માટે વિચારણા કરવામાં આવે.

કથિત પ્રતિકૂળ ટિપ્પણીઓની હકાલપટ્ટીથી સંતુષ્ટ ન થતાં, અપીલકર્તાએ તેમની ફરિયાદ પર તેમની તરફેણમાં પસાર કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત આદેશને પડકારતી હાઈકોર્ટમાં રિટ અરજી દાખલ કરી હતી. પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબના સોગંદનામામાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે બઢતી આપતા પહેલા અધિકારીઓની વ્યક્તિગત પ્રોફાઈલ અને બેચની ગુણવત્તાના આધારે ચોક્કસ બેચના તમામ

અધિકારીઓને આવા કટ ઓફ એસીઆર અને ઈનપુટ્સ સાથે ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા હતા.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉચ્ચ હોદ્દા પર બઢતી માટે માત્ર એસીઆર જ એકમાત્ર માપદંડ નથી.માન્યતા પ્રાપ્ત અધિકારીઓને પેનલમાં સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા અને પછી તેમની વરિષ્ઠતાના ક્રમમાં બઢતી આપવામાં આવી હતી.અપીલકર્તાના કેસ પર પસંદગી બોર્ડ દ્વારા ત્રણ વખત વિચારણા કરવામાં આવી હોવાનું કહેવાયું હતું, એટલે કે, નવી વિચારણા, પ્રથમ સમીક્ષા અને અંતિમ સમીક્ષા અને બોર્ડ દ્વારા તેને બઢતી માટે યોગ્ય માનવામાં આવ્યો ન હતો.પ્રતિવાદીઓએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે વર્ષ ૧૯૮૯-૯૦ માટે અપીલકર્તાના ACR માં કોઈ પ્રતિકૂળ એન્ટ્રી નોંધવામાં આવી નથી.દાખલ કરાયેલ પ્રતિ એફિડેવિટ અને અપીલકર્તાની કોઈપણ કાયદો અથવા નિયમનું ઉલ્લંઘન દર્શાવવામાં નિષ્ફળતાના પ્રકાશમાં, ઉચ્ચ અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે રિટ અરજીને ફગાવી દીધી હતી, જે પછી અપીલકર્તાએ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ દાખલ કરી હતી, જે આદેશ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી, તેથી આ અપીલ કરવામાં આવી.

અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે "અધિકારીઓ પર ગોપનીય અહેવાલો પ્રસ્તુત કરવા માટેની સૂચનાઓ" (ત્યારબાદ "સૂચનાઓ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ના વિવિધ પેરાસ તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું છે, જેમાં વિનંતી કરવામાં આવી છે કે વર્ષ માટે અપીલકર્તાના એ. સી. આર. ૧૯૮૯-૯૦

પ્રતિકૂળ હોવાને કારણે રદ કરવા માટે જવાબદાર છે અને અપીલકર્તા ૨૨ જૂન, ૧૯૮૯ ના સરકારી આદેશના આધારે બઢતી માટે પાત્ર છે.

બંને પક્ષો તરફથી લાંબી દલીલો સાંભળ્યા પછી અને પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા અમને બતાવવામાં આવેલા રેકૉર્ડ્સને ધ્યાનમાં લીધા પછી, અમે શોધી કાઢીએ છીએ કે અપીલકર્તાના એ. સી. આર. ને પ્રતિકૂળ ગણી શકાય નહીં, જે તેને તેના પર આધાર રાખેલા સરકારી આદેશનો લાભ મેળવવાના હેતુથી વૈધાનિક ફરિયાદ દાખલ કરવા માટે હકદાર બનાવે છે.જો કે એ. સી. આર., ખાસ કરીને પેરા ૧૧,૧૨ અને ૧૮, જેમાંથી અપીલકર્તા વ્યથિત છે, તેમને ૨૮મી ડિસેમ્બર, ૧૯૯૦ના રોજ પહોંચાડવામાં આવ્યા હતા, જેનો અર્ક તેમણે વિધિવત હસ્તાક્ષર કર્યા પછી ૭મી નવેમ્બર, ૧૯૯૦ના રોજ સત્તાવાળાઓને પરત કર્યો હતો, તેમ છતાં અપીલકર્તા દ્વારા વર્ષ ૧૯૯૬ સુધી કોઈ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી ન હતી, જે કાયદાકીય ફરિયાદથી ઘણી ઓછી હતી.ભલે પ્રતિવાદીઓ અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલી બિન-વૈધાનિક ફરિયાદનો નિર્ણય લેવા માટે બંધાયેલા ન હતા, તેમ છતાં તેઓએ ૭મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૯૬ના આદેશ દ્વારા તેમની તરફેણમાં આંશિક નિર્ણય કરીને તેનો નિકાલ કર્યો હતો, જે આ પ્રમાણે છે:

"૧.તમારા પત્ર નં.૩૦૮/૧૩/એ (પીસી) તારીખ ૨૩ ઓગસ્ટ ૯૫.

૨. આઈ. સી. ૩૭૧૧૦ એમ. મેજર એ. કે. સિંહા, ઈન્ફ (જી. એ. આર. એચ.) દ્વારા સુપરસેશન સામે ૧૨ એપ્રિલ, ૮૫ના રોજ દાખલ કરવામાં આવેલી બિન-વૈધાનિક ફરિયાદની અધિકારીની એકંદર પ્રોફાઇલ અને અન્ય સંબંધિત દસ્તાવેજો સામે તપાસ કરવામાં આવી છે. ફરિયાદના તમામ પાસાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને ફરિયાદ દ્વારા માંગવામાં આવેલા નિવારણ સામે તેને જોયા પછી, સી. ઓ. એ. એસ. એ નિર્દેશ આપ્યો છે કે વ્યક્તિલક્ષીતાના આધારે સી. આર. <આઈ. ડી. ૧>-<આઈ. ડી. ૨> માં આઈ. ઓ. અને એસ. આર. ઓ. ના સંપૂર્ણ મૂલ્યાંકનને બાકાત રાખીને આંશિક નિવારણ આપવામાં આવે.

૩. સી. ઓ. એ. એસ. એ એ પણ નિર્દેશ આપ્યો છે કે અધિકારીના સી. આર. દસ્તાવેજોમાંથી ઉપરોક્ત વિચલનને દૂર કરવામાં આવે અને નીતિ અનુસાર યોગ્ય પસંદગી બોર્ડ દ્વારા તેમને બઢતી માટે પુનર્વિચાર કરવામાં આવે.

૪. તદનુસાર કાર્યાલયના સી. આર. ડી. માં જરૂરી હકાલપટ્ટીઓ હાથ ધરવામાં આવી છે.

૧૯૭૮ બેચના અંતિમ સમીક્ષા કેસમાં ફરીથી અપીલકર્તાની Lt.Colonel ના હોદ્દા પર બઢતી માટે પસંદગી કરવામાં આવી ન હોવાથી, તેમણે ૧૯મી માર્ચ, ૧૯૮૬ના રોજ વૈધાનિક ફરિયાદ દાખલ કરીને મુકદ્દમા માટે આધાર તૈયાર કર્યો હતો. આ ફરિયાદને પણ ૧લી ઓક્ટોબર, ૧૯૮૬ના આદેશ દ્વારા ગુણદોષના આધારે નકારી કાઢવામાં આવી હતી. આ તબક્કે એ નોંધવું જોઈએ કે સૂચનાઓના પરિચ્છેદ ૧૦૭ અને ૧૦૮ને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રતિવાદીઓ

ઉપરોક્ત ફરિયાદનો નિર્ણય લેવા માટે બંધાયેલા ન હતા.ઉપરોક્ત પરિચ્છેદ ૧૦૭ અને ૧૦૮ પ્રદાન કરે છે:

"૧૦૭.એક અધિકારી કે જે પોતાને સુપરસેશનને કારણે અથવા સી. આર. માં કોઈ પણ રિપોર્ટિંગ અધિકારી દ્વારા અન્યાય થયો હોવાનું માને છે, તે તેના પરિષ્કલ્પક અધિકારીઓને રજૂઆત કરીને નિવારણ મેળવી શકે છે, અથવા આર્મી એક્ટની કલમ ૨૭ હેઠળ કેન્દ્ર સરકારને વૈધાનિક ફરિયાદ કરી શકે છે, જે આર્મી માટેના નિયમો (સુધારેલા) અને આર્મી ઓર્ડર ૧૩૨/૭૭ & ૧૧૯/૮૦ ના પેરા ૩૬૧ માં નિર્ધારિત પ્રક્રિયા અનુસાર હોઈ શકે છે.

૧૦૮. તમામ રજૂઆતો અને ફરિયાદો સંબંધિત અધિકારીને ટિપ્પણીની જાણની તારીખ પછી ૬૦ દિવસની અંદર રજૂ કરવામાં આવશે.અપવાદરૂપ સંજોગોમાં, આ સમયગાળો ૯૦ દિવસ સુધી લંબાવી શકાય છે.સંબંધિત અધિકારીને ટિપ્પણીના સંદેશાવ્યવહારના ૬૦ દિવસથી વધુ સમય પછી રજૂ કરાયેલ રજૂઆત અથવા ફરિયાદ વિલંબના કારણો સાથે હોવી જોઈએ.મધ્યસ્થ સત્તાવાળાઓ માત્ર રજૂઆતમાં વિલંબને કારણે રજૂઆત અટકાવશે નહીં અને વિલંબના વાજબીપણું અથવા અન્યથા કારણો પર ટિપ્પણી કરશે.સમય પ્રતિબંધિત બિન-વૈધાનિક ફરિયાદોના કિસ્સામાં, જો વિલંબના કારણો વિશ્વાસપાત્ર ન હોય, તો આવી ફરિયાદોને સક્ષમ અધિકારી દ્વારા આ ગણતરી પર નકારી શકાય છે.

અમારી સમક્ષ એ સ્વીકારવામાં આવે છે કે અપીલકર્તાએ સૂચનાઓના ઉપરોક્ત પરિચ્છેદ હેઠળ નિર્ધારિત સમયની અંદર કોઈ વૈધાનિક અથવા બિન-વૈધાનિક ફરિયાદ દાખલ કરી ન હતી.અમે શોધી કાઢ્યું છે કે પ્રતિવાદીઓની કાર્યવાહી દ્વારા અપીલકર્તા સાથે કોઈ અન્યાય કરવામાં આવ્યો નથી.અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા નથી જે તે મુજબ બરતરફ કરવામાં આવે છે પરંતુ ખર્ચ અંગેના કોઈ આદેશ વિના.

અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.

વી. એસ.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.